Glas zaveznikov

Leto II - Št. 423

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, sobota 2. novembra 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst. ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Pričetek dela odborov na skupščini ZN

14 odborov mora rešiti 50 mednarodnih vprašanj

O preračunu organizacije

FLUSHING MEADOWS, 2. novembra. — V četrtek so za približno štirinajst dni zaključili zasedanje glavne skupščine ZN. V tem času se bodo delegati sestajali v raznih odborih, kjer morajo rešiti rešiti okoli 50 mednarodnih problemov. Odborov je štirinajst in včeraj so se sestali prvi štirje: odbor za socialna, človečanska in kulturna vprašanja, odbor za upravna vprašanja in preračun, odbor za gospodarska in finančna vprašanja ter odbor za zaupno upravo. V kratkem bodo začeli z delom tudi drugi odbori. Nologe odborov je določil vzporeditveni odbor; odobrila jih je na zadnjem zasedanju glavna skupščina.

Kot prvi se je včeraj sestal socialni in človečanski odbor. Za predsednika je izvolil novozelandskega delegata sira Barmthana. Odbor mora preučiti predloge o ustanovitvi mednarodne organizacije za begunce. Radijski komentator, ki je včeraj govoril iz sobe, v kateri se je sestal odbor (delo odbora oddajajo na valovnih dolžinah 30,90 in 49,10 m), je dejal, da so doslej razpravljali o vprašanju beguncev ne samo s človečanskega, marveč tudi s političnega stališča.

ZAUPNA UPRAVA

Na zasedanju odbora za zaupno upravo, ki se je vceraj sestal zaradi odsotnosti dejanskega predsednika Roberta MacEachena (Urugvaj) pod predsedstvom abesin. skega delegata, so najprej izvolili poročevalca.

To mesto so soglasno dodelili češkoskovaskemu delegatu dr. Karlu Lisickemu. Odbor mora preučiti osnutke sporazumov, ki so jih predložile Avstralija, Belgija, Velika Britanija in Francija, da postavijo svoje mandate, ki so jih prejele od Društva narodov, pod zaupno upravo Združenih narodov. Sovjetska zveza, Združene države, Velika Britanija in Francija so se izrekle za predlog, da bi morali o točkah dnevnega reda (točneje o odobritvi osnutkov pogodb za zaupno upravo, o zahtevi Južne Afrike glede bodoče uprave jugovzhodne Afrike in o poročilih o upravi ozemelj brez samovlade) razpravljati skupno pred imenovanjem pododborov.

Južnoafriški delegat George Heaton Nicholls je pojasnil, da južnoafriške zahteve se niso predali odboru in da jo misli ministrski predsednik južnoafriške zveze predložiti šele na prihodnji seji. Dotlej je Južna Afrika proti preučevanju tega vprašanja. Odbor je sprejel predlog predsednika, naj razpravo o tem vprašanju prelože do prihodnje seje, da s tem omogočijo Smutsu, da predloži zahteve.

UPRAVNI ODBOR

Na seji upravnega in preračunskega odbora je ameriški delegat Vandenberg opozoril, naj bodo previdni pri odobritvi stroškov, katerih se je mogoče izogniti. Ugovarjal je predlogom odborovih strokovnjakov, da bi Združene države plačale približno polovico izdatkov Združenih narodov. Vandenberg je dejal, da stoji odbor pred vprašanjem, ki lahko predstavlja po mnenju ameriške delegacije eno izmed največjih tveganj življenjske sposobnosti Združenih narodov. ZN bi utegnili priti v položaj, ko si kaka miroljubna država ne bi mogla več dovoliti, da je se nadalje članica. Je nevarnost, da bi osredotočenemu prispevanju v eni ali drugi obliki sledilo tudi osredotočeno nadzorstvo. Vandenberg je dejal, da je jasno, da mora vlada Združenih držav nositi znaten del stroškov, ugovarjal pa je predlogu skupine strokovnjakov, da bi Združenim državam naložili približno polovico vseh izdatkov, če bi kot edini kriterij upoštevati plačilno zmožnost. Ameriška delegacija je pripravljena upoštevati začasne težave v svetovnem gospodarstvu, ki «trenotno zmanjšujejo plačilno zmožnost nam pridruženih držav, ki jih je prizadejala vojna». Zasedanje odbora so preložili na danes zvečer.

STALNI SEDEŽ ZN

Poročajo, da je glavni tajnik ZN Trygve Lie predložil upravnemu in preračunskemu odboru predvideni preračun ZN, ki določa denarne potrebe organizacije na 19,627.964 dolarjev za leto 1946 in 23,790.008 dolarjev za leto 1947. Lie je izjavil, da so ZN doslej poslovali z začasnim preračunom 20,500.000 dolarjev, ki ga je sprejela glavna skupščina na prvem zasedanju v Londonu.

Voditelj ameriške delegacije na glavni skupščini ZN Warren Austin je včeraj izjavil, da se bodo Združene države aktivno udeležile sklepov ZN o izbiri stalnega sedeža. Svetoval je, naj bi poleg krajev, ki jih je predložila za to določena komisija, vzeli v poštev tudi Flushing Meadows in San Francisco. Vprasanje bi bilo treba rešiti na sedanjem zasedanju glavne skupščine. Dnevni red skupščine pa predvideva zdaj le izbiro na podlagi priporočil komisije, ki je predložila pet krajev v grofiji Westchester v bližini New Yorka. Komisiji so poverili, da preuči gornje kraje, poleg tega pa še možnosti v grofiji Fairfield v državi Connecticut.

Jugoslovanski delegat Simić je dal na skupščini ZN naslednjo izjavo o pravici veta: «Jugoslavija hoče ostati zvesta čuvarka listine ZN in zato podpira načelo solidarnosti med velesilami, ki je temelj ZN.» O mirovni pogodbi z Italijo je Simić dejal, da v zvezi s tem vprašanjem poziva k edinosti. Izrazil je obžalovanje, da je prišlo pri razpravi o mirovni pogodbi do «metode preglasovanja», namesto da bi delegati skušali doseči o tem vprašanju splošen sporazum. Simić je ponovil stališče jugoslovanske vlade, da se ne bo udeležila podonavske konference, na kateri bi sodelovale države, ki ne leže v Podonavju.

USTANOVA UNRRA

Glavni ravnatelj ustanove UNRRA La Guardia, ki vodi likvidacijo omenjene organizacije (ki bo s koncem leta prenehala poslovati), je včeraj sporočil, da je glavni svet ustanove odobril sporazum, na podlagi katerega bo s 1. januarjem prevzela zdravstveno delovanje ustanove UNRRA zdravstvena organizacija ZN. Izrazil je upanje, da bo vse upravno poslovanje ustanove mogoče končati do konca leta, čeprav bodo natovarjali že odobreni material v nekaterih primerih še do februarja ali marca 1947. La Guardia je sporočil, da je med zaključnimi ukrepi odobril posebno pomoč Albaniji, in sicer v znesku 300.000 dolarjev, kar predstavlja dodatek k rednemu programu ustanove UNRRA. To vsoto bodo namenili kot odgovor na nujne brzojavke predsednika albanske vlade generala Hodže.

Včeraj so Belgija, Nizozemska in Luksemburg zahtevale, da bi bile zastopane na prihodnjem zasedanju Sveta zunanjih ministrov, na katerem bodo razpravljali o mirovni pogodbi z Nemčijo. Veleposlaniki omenjenih držav so naslovili na ameriškega zunanjega ministra Byrnesa poziv, v katerem trdijo, da imajo izdelavo mirovne pogodbe v rokah predstavniki štirih velesil.» Sprejel jih je podtajnik Dean Acheson. Nizozemski veleposlanik v Washingtonu je izjavil, da so diplomatski predstavniki omenjenih držav izročili podobne prošnje tudi v Londonu, Parizu in Moskvi.

RAZPRAVA O NEMČIJI

Svet zunanjih ministrov bo pričel razpravljati o bodočnosti Nemčije približno v treh tednih. Razprav se bodo udeležili tudi namestniki britanskih in ameriških vojaških poveljnikov iz določenih nemških področij ter politični svetovalci. Upajo, da bodo francoski in sovjetski delegati pravočasno prispeli na razgovore. Byrnes je, kot smo poročali, v četrtek izjavil, da bi morala vsaka zasedbena sila imenovati posebnega zastopnika, ki bi se ukvarjali z vprašanjem Nemčije. Dejal pa je, da pooblaščenci ne bi smeli začeti z delom prej, preden ne bi dosegli popolnega sporazuma o bodočih mejah Nemčije.

Diplomatski dopisnik «Daily Heralda» piše, da bo vrstni red razpravljanja verjetno naslednji: predvsem določitev zahodnih meja Nemčije, kjer zahteva Francija ločitev Porurja in Porenja od ostale države, možnost vzpostavitve mednarodnega nadzorstva nad težko industrijo v Porurju, obnovitev gospodarske enotnosti Nemčije po potsdamskem dogovoru. Dopisnik pravi, da sta Britanija in Amerika jasno izjavili, da bodo morali ponovno pretresti politične smernice, če ne bodo poenotili nemškega gospodarstva. Kot zadnje vprašanje bodo razpravljali o nemški osrednji upravi.

TRST

GLAVNO VPRAŠANJE SESTANKA ŠTIRIH

London, 2. novembra

Ko se bodo zunanji ministri velesil v ponedeljek sestali v New Yorku, bodo imeli pred seboj dokončne načrte vseh določil petih mirovnih pogodb, o katerih so se sporazumeli v Parizu. Strokovnjaki, ki sestavljajo te pogodbe, so dejansko končali delo že pred vkrcanjem na «Aquitanio». Dopisnik «BBC» na omenjeni ladji poroča, da so strokovnjaki izdelali tudi načrte za določila, o katerih se zastopniki štirih velesil niso sporazumeli. Med razpravljanjem o teh načrtih Sovjetska zveza ni pripisovala velike pozornosti glasovanju na pariški konferenci celo pri onih določilih, pri katerih so v Parizu dosegli dvetretjinsko večino, ako zastopniki štirih velesil niso zanje glasovali enotno. Pričakujejo, da bo prvo vprašanje dnevnega reda sestanka štirih zunanjih ministrov vprašanje Trsta. Po mnenju dopisnika so izgledi za uspeh konference skoraj v celoti odvisni od sporazuma o tem važnem vprašanju.

OBČINSKE VOLITVE V ANGLIJI IN WALESU

London, 2, novembra

Včeraj so bile v 360 mestih in manjših krajih Anglije in Walesa občinske volitve. Delni izidi so pokazali velik napredek laburistov, uspeh pa so dosegli tudi konservativci. Oboji so v glavnem napredovali na škodo neodvisnih. Po prvih poročilih so dobili laburisti znova 32 mest, konservativci 12, liberalci 2, komunisti 0, pač pa so izgubili 2 sedeža. Konservativci so imeli glavni uspeh v industrijskem kraju Rochester Kent in v Folkstonu, kjer so dobili večino.

Po izidih iz prvih 28 okrajev so laburisti dobili 19, izgubili pa 3 sedeže, konservativci so dobili 9, izgubili 6 sedežev, liberalci so dobili 1 in tudi izgubili 1 sedež, komunisti niso dobili nobenega, izgubili pa 2 sedeža, neodvisni kandidati so dobili 1, izgubili pa 18 sedežev.

Kandidiralo je skoraj 4.000 kandidatov; 2.000 kandidatov je bilo članov laburistične, 1.200 konservativne stranke, 300 komunistične stranke, preostalih 400 do 500 kandidatov je bilo neodvisnih. To so desničarji, ki so bodisi v opoziciji do laburistične ali konservativne stranke. Dokončni izidi bodo verjetno znani že danes.

TSALDARIS ŠE NI REŠIL VLADNE KRIZE

Atene, 2. novembra

«Reuter» poroča, da je grški kralj Jurij od Tsaldarisa zahteval, da zaključi razgovore z voditelji opozicije včeraj zjutraj in zvečer, vendar so se pogajanja končala z negativnim uspehom.

MED POLJSKO IN ZSSR LE «GOSPODARSKO SODELOVANJE»

Ottawa, 2. novembra

Namestnik poljskega ministra za narodno obrambo Karol Swierezewski je v nekem razgovoru v kanadskem glavnem mestu izjavil, da je «sodelovanje» njegove države s Sovjetsko zvezo zgolj gospodarskega značaja in da Poljska nima politične stranke, ki bi se mogla primerjati s sovjetskimi komunisti.

Dodal je, da uživa Poljska popolno versko svobodo in da so vse rimsko-katoliške cerkve, ki so jih zasegli med nemško zasedbo, vrnili lastnikom. Izjavil je tudi, da ni cenzure za poročila tujih dopisnikov in pristavil: «Menim, da je to eden izmed razlogov, zaradi katerega se pojavljajo danes iz Poljske vtisi, ki ne odgovarjajo resnici.»

NEOSNOVANOST ALBANSKE PRITOŽBE

La Valetta, 2. novembra

S Krfa so privlekli na Malto britanski rušilec «Volage», ki je bil poškodovan, ko je 22. oktobra ob priliki križarjenja britanske mornarice v Sredozemlju v krfskem kanalu naletel na mino.

Britanski delegat pri ZN Noel Baker je po tiskovnih poročilih iz New Yorka kritiziral protest, ki ga je Albanija vložila pri ZN zaradi nedovoljene prisotnosti britanskih ladi v albanskih teritorialnih vodah. Noel Baker je označil obtožbe za neosnovane in dejal, da je albanska vlada dobro pazila, da ni o teh neosnovanih obtožbah zahtevala nepristranske preiskave.

Kot je znano, sta 22. oktobra na mino naletela dva rušilca; pri tem je našlo smrt 40 mornarjev.

Nagrade za pomoč zaveznišKim ujetnikom

Kot poročamo na drugi strani, je v Trstu v ulici Commerciale št. 72 zavezniška komisija, ki sprejema prošnje za izplačilo nagrad tistim, ki so na področju Julijske krajine nudili pomoč zavezniškim ujetnikom. Slika kaže zavezniško komisijo v neki vasi v Italiji, kjer z izplačilom nagrad in zročanjem listin zaključuje svoje delo.

Tri aretacije v Rimu zaradi atentata na ambasado

Ena aretacija zelo pomembna

RIM, 2. novembra — Rimska radijska postaja je sporočila, da je krajevna policija mnenja, da je aretacija ene izmed dveh oseb, ki so ju ustavili po atentatu na poslopje britanskega veleposlaništva, kjer sta dva peklenska stroja uničila večji del prvega in drugega nadstropja, zelo pomembna.

Radijska postaja je dodala, da je eden izmed aretirancev «tujec», drugi pa Italijan. Po vesti nekega rimskega časopisa so odtlej aretirali tudi še neko tretjo osebo. Po tiskovnih poročilih je baje žena.

Rimska radijska postaja je poleg tega sporočila, da je ministrski predsednik De Gasperi izključil vsako možnost, da bi bil atentat na kakršen koli način «izraz zadržanja italijanskega ljudstva».

Britanska nota, ki jo je italijanskemu zunanjemu ministrstvu v četrtek zvečer izročil britanski vrsilec dolžnosti John Wart, pravi, da je britanska vlada prepričana, da bodo italijanske oblasti takoj napravile potrebne ukrepe za zagotovitev varnosti veleposlaništva in vseh drugih poslopij v Italiji, ki so britanska last.

V odgovor na izraze obžalovanja, ki sta jih britanskemu ministrskemu predsedniku Attleeju in zunanjemu ministru Bevinu poslala italijanski ministrski predsednik in zunanji minister Nenni, izraža britanska nota upanje, da bodo osebe, ki so odgovorne za atentat v kratkem aretirane.

DE GAULLE SVETUJE

Pariz, 2. novembra

General Charles De Gaulle je včeraj posegel v francosko volivno propagando. Volivcem je svetoval, naj volijo tiste kandidate, ki so «zares odločeni», da spremenijo ustavo.

V izjavi tisku je De Gaulle dejal: «Ustroj, ki ga uvaja ta ustava, je nesmiseln in zastarel. Vsakdo je prepričan, da je obnova in morda tudi rešitev Francije odvisna od načina, kako jo vodijo.»

De Gaulle je pristavil, da bi morali francoski volivci slediti «kot vodilu svoje izbire brezpogojni potrebi, da čimprej spremenijo te slabe ustanove s tem, da dajo glasove tistim, ki so zares odločeni, da jih spremenijo.»

General De Gaulle je v svojem govoru napadel komunistično in socialistično stranko ter ljudsko republikansko gibanje. Obtožil jih je, da niso sposobne, da bi skupno na stopile pri vladanju države. Izjava De Gaulla, ki jo je podal devet dni pred volitvami, je do neke mere zmedla javno mnenje.

Povojni paradoks

Znani publicist I. L. Garvin je, napisal v konservativnem listu «Daily Telegraph» članek, v katerem pravi, da mir in varnost splošno navajajo skupaj, kakor da bi bili ista stvar, razlika med njima pa tvori grenki paradoks položaja od dneva zmage. «Gotovo je — nadaljuje Garvin — da mora na velikem zasedanju v New Yorku priti do nekakih realnih sprememb, če hočemo priti do kakšnega pozitivnega uspeha v pogledu izboljšanja odnošajev med Sovjetsko zvezo in večino sveta.

«Glavno skupščino bi sicer imeli za razočaranje in zvijačo. Izgubila bi zaupanje in spoštovanje. V znak protesta bi prej ali slej prišlo do izstopov, pri katerih bi verjetno prednjačile nekatere države latinske Amerike, toda izstopi se ne bi omejili samo nanje. Te možnosti so tako očitne, da je nekaj verjetnosti celo za spremembo sovjetskega stališča. Pretekli teden je bilo primerno, da se je Višinski vzdržal obupnega poizkusa, da bi se poslužil veta proti razpravljanju glavne skupščine o vprašanju veta. Jasno je, da se Moskva ne pusti nujno zapeljati po neizrečni ironiji nekaterih ukrepov.

«Pravico veta so branili in uvedli v San Franciscu kot ključ miru in varnosti, kot element enotnosti predstavnikov štirih velesil. Nasprotno pa je — kot je pripomnil neki slavni pravnik — ta pravica postala ostro dražilo za njihova nasprotja.

«V dosedanji igri — nadaljuje Garvin — se je Sovjetska zveza spustila predaleč. Napravila je nekatere pogreške v presojevanju psihologije številnih drugih narodov, predvsem pa Velike Britanije ter Združenih držav, zagrešila težke napake. Povsod v zasedenih in nezasedenih državah Vzhodne in Srednje Evrope se vrste komunistične stranke zmanjšujejo kljub temu, da slalno dobivajo vedno večjo izvršno oblast.

«Kakršen koli naj bo že glavni razlog, Sovjetska zveza hoče napraviti na svetovno javno mnenje boljši vtis in morda voditi spravljivejšo in bolj solidarno politiko z ostalimi zavezniki, predvsem v pogledu bistvene potrebe po miru in varnosti. Predvidevajo tudi možnost skupnega načrta za povečanje nemške svobode in za obnovitev blagnje Nemčije z vsem naporom, kolikor dovoljujejo drastične določbe razoroitve in pametna vojna odškodnina.

«Ničesar na svetu ne bi bolj želeli, kot dejstvo, da bi načrt o novem sporazumu med Sovjetsko zvezo in zahodnimi silami zavzel stvarno obliko in postal realnost.»

DIMITROV VABI

Britanija in Amerika naj zavzameta zaradi volitev novo stališče

SOFIJA, 2. novembra — Predsednik bolgarske komunistične stranke Georgij Dimitrov je včeraj govoril tujim časnikarjem o nedeljskih parlamentarnih volitvah. Dejal je, da bi morali izidi teh volitev pripomoči, da bi ponovno vzpostavili redne odnošaje z britansko in ameriško vlado, ker se je pokazalo, da podpira Domovinsko fronto nad 70% volivcev.

Kot poroča bolgarska poročevalska agencija, je Dimitrov izjavil, da bo nova vlada Domovinske fronte, čeprav so dobili komunisti 277 sedežev ali 60% vseh sedežev (465) in imajo kot najmočnejša stranka pravico prevzeti oblast.

Glede zadržanja britanske in ameriške vlade do Bolgarije po volitvah je Dimitrov izjavil naslednje: «Zdaj lahko pričakujemo, da bodo Byrnes in Bevin ter drugi državniki poslušali glas, ki izhaja iz volitvenih številk. Zdaj po volitvah je za britansko in ameriško vlado mnogo lažje, da menjata stališče do nove Bolgarije. Ta sprememba bo neposredno odločila ureditev odnošajev s tema dvema velesilama, kajti naš narod želi in bo vedno želel, da bi bili ti odnošaji redni.

«Z jasno zavestjo vam morem reči — je nadaljeval Dimitrov — da so določeni tuji zastopniki v Sofiji in njihovi sodelavci vodili živahno propagando v korist opozicije v Bolgariji. Nobena tajnost ni, da so to propagando vodili z najrazličnejšimi sredstvi ter hrabrili in podpirali opozicijo proti Domovinski fronti in vladi. Vse to naravno ni v skladu s političnim duhom ter s koristjo narodov, ki jih zastopajo. Toda — je zaključil Dimitrov — je nekaj ljudi, ki imajo funte in dolarje, lastnikov kartelov, trustov in podjetij, ki iščejo na Balkanu, posebno pa v Bolgariji «podružnice», s pomočjo katerih bi lahko izigrali Balkan gospodarsko, nato pa še politično, pričenši z Bolgarijo.»

Bolgarski ministrski predsednik Georgijev se je pritožil, da vlada po komunistični zmagi pri nedavnih volitvah v državi napetost. Georgijev je pozval k zakonitosti in redu in je izjavil: «Brez usmiljenja bomo ravnali s tistimi, ki dovoljujejo osebne ali strankarske spore, ali ki na drug način kalijo mir.»

ALEXANDER ZAHTEVA UČINKOVITO BRITANSKO VOJSKO

London, 2. novembra

Britanski obrambni minister Albert Alexander je v četrtek izjavil v spodnji zbornici, da jma vlada nalogo, da za vsak slučaj poskrbi za učinkovito vojno silo, ki bo kar najbolj uspešna in dobro pripravljena.

To je izjavil v odgovor na neko vprašanje, ki so mu ga zastavili med obravnavanjem vladnih predlogov za osredotočenje obrambe s tem, da bi ustanovili popolnoma neodvisno ministrstvo za obrambo pod njegovim načetvom.

Alexander je pristavil, da Velika Britanija ne bo opustila stalnih naporov, da postane delovanje Združenih narodov učinkovito in da prepreči spore med velesilami, ki bi uničili mir. Naše sile moramo zgraditi tako, da bomo lahko izpolnili obveznosti, ki jih določa listina Združenih narodov.

«Poleg tega moramo imeti — čeprav zveni čudno — za obrambo našega Commonwealtha pripravljene take sile, da bomo z njimi lahko obvladali položaj toliko časa, dokler nam bodo mogle na tisti kraj priti na pomoč glavne sile Združenih narodov.»

Anthony Eden je k Alexandrovi izjavi pripomnil, da se je «minister predhodno posvetoval s člani opozicije in da so dosegli sporazum glede osnovnih poteznega nacrta».

Zbornica je predloge sprejela brez glasovanja.

BIDAULT OBLJUBLJA

Pariz, 2. novembra

Na predvolilnem zborovanju ljudskega republikanskega gibanja je francoski ministrski predsednik Bidault obljubil stabilnost franka in porast industrijske proizvodnje.

„Times" o češkoslovaškem gospodarskem položaju

Država potrebuje kredite

LONDON, 2. novembra — Včerajšnji «Times» obravnava v uvodniku gospodarske in druge težave, ki jih mora reševati Češkoslovaška vlada zaradi izselitve, 2 milijonov Nemcev in Češkoslovaške, ki je ravno zdaj končana, «Times» pravi, da so glavni smotri češkoslovaškega dveletnega načrta izboljšanje življenjske ravni, normalizacija proizvodnje živil in povečanje industrijske proizvodnje za eno desetino.

List dodaja: «V sedanjem položaju ni namen preveč odločno uporabiti narodno gospodarstvo po enotni politični direktivi. V tem na primer ni želje, da bi zaprli vrata pogodbam z zahodom. Navzočnost češkoslovaške delegacije v Londonu, ki sodeluje pri mednarodnih razgovorih o ameriškem predlogu za trgovino in zaposlitev, daje upanje, da bi bilo mogoče praktično organizacijo v svetovni trgovini ustvariti tako, da bi Češkoslovaška v bodoče ne bi bila odvisna edino le od odnošajev s Sovjeti — čeprav bodo ti odnošaji še nadalje neobhodni — ali od zaključenega slovanskega bloka.»

«Times» omenja nato potrebo Češkoslovaške po velikih inozemskih kreditih in njeno nepriliko zaradi sklepa Amerike, da prekine pogajanja za posojilo ter pozdravlja nadaljne napore za pospešitev trgovine s Češkoslovaško. «Times» zaključuje: «Vsak korak za zmanjšanje negotovosti, ki trenotno vlada v Srednji Evropi je dvojno zaželen.»

INOENUE O REVIZIJI MONTREUŠKE KONVENCIJE

London, 2. novembra

Turški predsednik Inönü je včeraj izjavil v narodni zbornici, da Turčija priznava potrebo po reviziji montreuške konvencije o Dardanelah, poudaril pa je, da mora vsako revizijo preučiti mednarodna konferenca. Taka konferenca, je nadaljeval, mora upoštevati turške teritorialne in suverene pravice, enako pa tudi zakonite interese vseh prizadetih strank.

Predsednik Inönü je med ostalim izjavil: «Pri ureditvi odnošajev med Turčijo in Sovjetsko zvezo ne sme biti nikakih ovir, resnično želimo, da bi ti odnošaji nosili pečat prijateljstva. Zadovoljni smo s prijateljstvom z Veliko Britanijo, s katero nas veže zavezniška pogodba.»

VESTI V 1 STAVKU

— Dva in štirideset komisij za denacifikacijo v Berlinu preuči na mesec 1800 primerov, katerih skupno število znaša 50.000; sklepajo, da bodo dela zaključili do konca prihodnjega leta.

— Švedska je priznala madžarsko vlado; obe državi bosta v kratkem izmenjali diplomatske zastopnike.

— V Indiji bodo ustanovili «narodno hindustansko stražo», katere namen bo braniti lastne pravice ter varnost in čast žena v viharnem času, ki ogroža obstoj Hindustancev v kalkutski pokrajini.

— Štiri tisoč poljskih vojakov bo iz Italije odpotovalo v Kanado, kjer bodo postali poljedelci.

— Ghandi, ki je v preteklem mesecu obhajal 77. rojstni dan, je zbolel na prehladu, kar je posledica slabotnosti zaradi 9 gladovnih stavk v teku zadnjih 28 let.

— V Atenah se je pričela razprava proti dvema nemškima generaloma, ki sta med nemško zasedbo Krete povzročila smrt 3000 oseb.

— Ameriska vojaska uprava je zavrnila dve Schachtovi prošnji za osvoboditev iz zapora z utemeljitvijo, da je zadeva v rokah nemških oblasti; Schachta bodo na podlagi zakonov za denacifikacijo sodili kot enega izmed največjih krivcev.

— Načelnik prehranjevalne in poljedelske organizacije ZN sir John Boyd Orr je na poti v evropske dežele, ki prejemajo pomoč ustanove UNRRA.

— Svetovna sindikalna zveza je s spomenico, v kateri pravi, da je očitna nezmožnost ZN glede Franca dosegla, da vsi narodi dvomijo v učinkovitost demokratskih načel, zahtevala od ZN hitro in odločno rešitev vprašanja Francovega režima.

— V Bordeauxu je začelo stavkati 1600 pristaniskih delavcev, ki zahtevajo povišek 5 frankov na uro.

— V neki kapeli na milanskem pokopališču so odkrili skladišče orožja: 200 ročnih bomb, razne strojnice, brzostrelke in puške ter vrečo streliva.

— Načelnik francoskega glavnega stana general De Lattre de Tassigny bo od 5. do 9. t. m. obiskal Veliko Britanijo.

— Predsednik Turčije Inönü je po lahkem obolenju na bronhitisu ozdravel.

ZAPISKI

Naša govorica

Glasilo britanske obveščevalne službe na Koroškem «Koroška kronika» je pod gornjim naslovom objavila članek, ki ga je napisal prof. Wilfan in katerega v celoti prinašamo.

Slovenščina, ki jo uporabljajo koroški Slovenci, bode še danes v oči nekatere ljudi, ki nočejo priznati, da v naši deželi bivajo ljudje slovenske in nemške narodnosti, ki so na najspretnejši način ali s silo skušali vcepiti splošno mnenje, da je koroška slovenščina poseben jezik, nekako narečje, in da nima bistvenega stika s pravim slovenskim jezikom. Prav nič se ne motim, če trdim, da sem po raznih naključjih, ki sem jih doživel, prišel do zaključka, da so oni ljudje, ki odrekajo pristnost slovenskemu jeziku na Koroškem, ali zagrizeni pristaši vsenemštva, ali pa oni, ki jim še vedno roji po glavi potujčevalni duh naoizma.

Da pa nam bo še jasneje, kako brez podlage je mnenje nekaterih, da je koroška «slovenščina» poseben jezik, ki ga govore samo takozvani «Windiši», navajam dogodek, ki sem ga doživel pred kratkim v vlaku, med vožnjo iz Celovca v Borovlje. Na sosednji klopi istega oddelka v vlaku je sedela neka dama, ki je precej živahno in prav naučeno spretno, skoraj propagandistično zatrjevala sosedom, da tukajšna govorica «die windische-sprache» nima prav nobenega ozjega stika s pismeno slovenščino. Za primer je izrekla stavek: «Se bom pelov s cugom...» Ker pa nisem mogel več poslušati tako neumnega dokazovanja s stavkom, v katerem so štiri pristno slovenske besede in le ena nemška udomačena beseda, je moje potrpljenje doseglo višek ter sem se oglasil: «Povejte mi, gospodična, kakšen jezik je pa uporabljen pri napisih na stoterih nagrobnih spomenikih vsepovsod, kjer prebivajo ti ljudje, ki govorijo «Windische Sprache»? Ali ni to pristno slovensko: ‚Tukaj počivajo naši oče... itd.'? Gospodična mi dala nobenega odgovora. Molčala je in nato kmalu izstopila.

Vsi, ki so slišali razgovor, so me zadovoljno pogledali. Eden, bolj korajžen med sopotniki, pa mi navdušen reče: «Prav ste povedali. Ta pa še zdaj ne more pozabiti Hitlerjevih časov in še vedno misli, da je učiteljica na kaki šoli. (V resnici je bila neka učiteljica z okroglim znakom z neke šole v Rožni dolini.)

Da si pa malo pokličemo v spomin stare čase, kako je bilo nekdaj na Koroškem, vam navajam le zgodovinski primer ustoličenja «Koroških vojvod». Takrat so pri ustoličevanju uporabljali izključno le slovenski jezik. Pa bodo nekateri spet rekli: «In der windischen Sprache»? Ne, pa ni bilo tako?...

Lansko leto v pozni jeseni si je vsakdo lahko pogledal zelo zanimivo razstavo pokradenih knjig iz skoraj vse Evrope, s katerimi so hoteli nacisti obogateti enega izmed svojih naocističnih ljubljencev. Med mnogimi zanimivimi knjigami je bila tudi «Svetovna kronika» («Die Weltchronik»), spisana v latinščini po Nemcu Hartmannu Schedelnu. Na strani 275 (Karta J 20 IV. 4) v 12 vrsti stoji v splošnem popisu dežele zapisano tole: «Et lapide veniente cospitatus est fermone sclanico» (...ko se prikaže kmet na knežjem kamnu, zakliče po slovansko (gotovo slovensko), nato stoji še posebej v oklepaju: «Sunt em ipi caranthani sclaui) (njim, ker Koroški so Slovani (Slovenci). Torej nikjer ne govori pisca tega dela o kakšnih «Windische»? Mislim, da je kronist, ki je bil Nemec, videl resnično, ali vsaj zapisal objektivno. Temu lahko verjamemo, ker je potoval leta 1943 sam po Koroškem, sam slišal in videl in tako zapisal.

Če pa gremo še globlje, če pomislimo na dejstvo, da govore nekje kak jezik, mora obstojati tudi njegov nastanek, njegova slovnica, njegove pismenke. In «Windische», kakor se pa meni zdi, nima ne slovnice, ne samostojnih črk, ne drugih bistvenih lastnosti jezika. Jasno je torej, da je to le neumna domišljija onih, ki ne morejo trpeti Slovencev na Koroškem.

KOMUNISTIČNA ORGANIZACIJA V GRŠKI VOJSKI

Atene, 2. novembra

Na razpravi pred vojaškim sodiščem proti 56 grškim vojakom, ki so obtoženi namernega pohabljenja, so ugotovili obstoj komunistične organizacije v grški vojski.

Stotnik Antonios Righas je med pričevanjem pred vojaškim sodiščem v Volosu (Tesalija) dejal, da je taka organizacija delovala med vojaki dveh polkov na tamkajšnem položaju od preteklega julija pod imenom »Kossa».

Nekaj častnikov in vojakov, ki pripadajo grški vojski, se mora zagovarjati zardi «pobega» ob priliki operacij proti «komunističnim banditom».

ŽENSKI KOTIČEK

Otrok v. družbi odraslih

Vzgoja otrok, posebno v najnežnejših letih, je zelo važna, a obenem zelo težavna. Pogostokrat se zgodi, da se znajdemo v dvomih, ko ne vemo, kaj naj storimo: ali naj dovolimo našim malčkom to, kar si želijo oni, ali to, kar si želimo mi. Srednja pot bi bila seveda najlepši odgovor, toda mejo je v naglici zelo težko najti, posebno še tako, da otrok ničesar ne opazi. V hitrem premisleku se moramo odločiti, da ne bo malček trpel in se ne bo čutil zapostavljenega, dopuščati pa tudi ne smemo preveč, da bi s tem mogoče nehote škodovali otrokovemu zdravju. Prevelika ljubezen v tem le prečesto zapelje.

Mamice so zelo ponosne na svoje malčke. Tega jim tudi nihče ne zameri. Razkazujejo jih svojim sorodnikom, znankam in prijateljicam na cesti, v trgovini in kamor jih pač peljejo, da parka in otroškega igrišča sploh ne omenimo. Vendar tu, ko ima otrok vse polno novosti, ki jih doma ni, ne posveča toliko pozornosti temu ogledovanju. Zabava se rajši s stvarmi, ki so mu novejše od človeške zunanjosti. Stvari v naravi ga bolj zanimajo, misli samo nanje in pozabi na opazovanje in hvaljenje o svoji »lužtnosti«, ljubkosti, srčkanosti, pridnosti itd. Le premalokrat upuštevamo, kako kvarno vpliva to na otrokovno bujno razvijajočo se domišljijo, ko se vse vrti okrog njega. Otrok postane nezavedno prevzeten, mi se pa čudimo, kako to, da nas naenkrat noče več ubogati.

Še večje vprašanje, vprašanje o otroku in njegovi prisotnosti v družbi odraslih, nastane pri sprejemanju gostov v domačem stanovanju.

Otroci niso za družbo odraslih! Ob takih dnevih, ko vemo, da bomo dobili goste, naj gredo spat ob rednem času in naj vse morebitne priprave čim manj opazijo. Zakaj?

Za otroke je pripravljanje, ki ga niso vajeni, nenavaden doživljaj, a duševni nemir, ki temu sledi, škoduje njihovemu nočnemu spanju. Otroci o tem često sanjajo, govore v spanju in se premetavajo. Slabo spanje pa škoduje njihovemu zdravju.

Če se otroci navadijo sprejemanja gostov, postanejo domišljavi, ker so — že zaradi pozornosti do staršev — vsaj izpočetka glavna točka družbe in se sami sebi zde izredno važni. Ali to dobro vpliva na otrokov značaj, prepuščamo v presojo vam samim. Zraven pa moramo še upoštevati, da se tudi gostje kaj kmalu, kljub največji vljudnosti, naveličajo otroške prešernosti. Ko hočemo otroka dati v posteljo, običajno ne gre brez joka in nemalokrat ga zato že naženkamo. Tako se konča otrokov večer v razburjenosti in učinek je isti, kakor smo ga omenili v prejšnjem odstavku.

Zelo grda navada je, če pride vsa družba — moški morda celo s priženimi cigaretami — v spalnico otrok, kjer jih ogledujejo ob posteljah. Poljubljajo jih in objemajo, kar je posebno nevarno zaradi bacilov, ki jih imamo vedno dovolj na rokah in obrazu. Nežni otrokov organizem je za razna obolenja manj odporen kakor organizem starejših ljudi. Kasneje se čudimo in izpraševamo: kje neki je naš malček nalezel to bolezen? Če bi malo pomislili, bi nam bil odgovor lahak. Poleg tega je še ta nevarnost, da utegnemo otroka, ki ga vzdigujemo iz tople postelje, prehladiti. Otroci morda že spijo, toda to družbe nič ne moti, da ga ne bi zbudili iz najlepšega sna. Zaradi cigaret, ki jim zakadijo vso spalnico, morajo spati vso noč v nečistem zraku.

Razumeno, da je mati ponosna na svoje malčke in vesela občudovanja gostov. A tega, kar smo gori grajali, le ne bi smeli dovoliti v korist otrok, ki jih ljubimo. Tudi navado, da bi pošiljali otrokom v posteljo slaščice ali morda celo vino je treba odpraviti. Za živce in zdravje otrok so take navade skrajno škodljive.

Kaj torej potrebuje razvijajoči se otrok?

Družbe odraslih gotovo ne! Zadostujeta mu mamica in očka, potrebuje pa sovrstnikov. S temi se bo najlaže razumel, ti mu ne bodo vzbujali nepotrebne in škodljive domišljije, za to bo šel njegov razvoj svojo naravno zdravo pot. To nam bo, ko bo otrok starejši, v večje plačilo, kakor pa vse hvalisanje in občudovanje sorodnikov, znank, prijateljic in gostov v najnežnejši otrokovi dobi.

Napravite si same

Gornjo spalno srajco si lahko naredite same, ker je njen kroj zelo enostaven. Zanjo potrebujete štiri metre blaga. Za prednji in zadnji del odrežite dva ravna kosa, ki ju ob strani sešijete skupaj, na vrhu pa napravite dva centimetra širok naborek. Za naramnice potrebujete dva ravna iz istega blaga sešite približno štiri centimetre široka traka, v katera všijete dva nabrana, približno šest do sedem centimetrov široka trakova. Po vodoravnem naborku pošijte bleščeč trak, okoli pasu zavežete trak iz istega blaga kot je srajca in spalna srajca je gotova. Če hočete imeti srajco bolj široko, vzemite za prednji del dve dolžini in ju po sredi sešijte skupaj. Poleg nosimo toplo spalno jopico.

Ameriške žene odobrile Byrnesovo zunanjo politiko

Na trodnevnem zasedanju vrhovne zveze ženskih klubov, ki je bilo 31. p. m. v New Yorku, je 175 voditeljic odobrilo politiko, ki jo vodi ameriški zunanji minister James Byrnes. Zasedanja so se udeležile zastopnice 3 milijonov žensk iz Združenih držav.

Narodna skupina je osredotočila posebno pozornost na zunanjo politiko. Vodstvo vrhovne zveze je sprejelo predlog, v katerem odobravajo »sedanjo politiko zunanjega ministra Byrnesa« ter izjavljajo, da »bodo v okviru naroda naredile vse, kar je mogoče, da podprejo to politiko«. Skupina se je obvezala nuditi sodelovanje s tem, da bo opravljala svoje delo predvsem v prid siromašnim Sovjetom in podpirala Združene narode.

Predlog so stavili na poziv predsednice zveze gospe La Fell Dickinsonove v dokaz strpnosti in razumevanja do Sovjetov. Gospa La Fell Dickinsonova je prišla do tega zaključka na podlagi potovanja, ki ga je nedavno naredila po Sovjetski zvezi.

Izjavila je, da je srečala na področjih, ki so skoraj docela opustošena, smehljajoče se ljudi in pristavila: «V Sovjetski zvezi so nam vsi izjavili, da ne marajo vojne ter si želijo miru. Rekli so nam tudi, da naj povemo ženam, naj ne govorijo o vojni.»

Gospa Dickinsonova je dodala, da so Sovjeti stalno kazali svojo hvaležnost za pomoč in dobave, ki so jih jim poslale Združene države na osnovi zakona o najemu in posoji.

Za kuharice

Guljaž iz kunca: *Potrebujemo kunčje meso, 10 dkg mesčobe, pol kg čebule, korenino korenja in petršilja, 3 dkg moke, papriko, česen, kumino, sol, paradižnik in kis. Na masti zarumenimo čebulo, pridenemo na večje kose zrezano meso, ostrgano korenino korenja in potršilja in pražimo, da se sok posuši. Dodamo seseklijano kumino, česen, paradižnik, zalijemo in pažimo tako dolgo, dokler se meso ne zmehča. Ko je meso mehko in sok posušen, potresemo z moko, prepražimo, osolimo, okisamo in prevremo.*

Uporabni nasvet

Pri zabijanju žeblja v strop padajo na tla koščki ometa. Napravite iz papirja majhen lijak in ga nataknite na žabelj tako, da bo konica lijaka gledala proti glavici žeblja. Ko končate z zabijanjem, previdno odstranite papir, da ne boste po nerodnosti raztresli koščkov ometa, ki so se nabrali v papirnatem lijaku.

ZDRAVSTVO

O sklepnem revmatizmu

Najrazličnejše bolečine po udih in telesu, ki se pojavijo zlasti v zvezi z menjavo vremena, navadno brez premisleka pripisujemo revmatizmu. Beseda revmatizem je grškega izvora in pomeni bolečino, ki se seli po telesu. «Saj ni drugega, kot malo revmatizma», rečemo ponavadi in to pomeni, da ni nič hudega. Če zdaj nekoliko kritično pregledamo, kaj vse ljudje imenujejo revmatizem v navadnem življenju, vidimo, da tako označujejo celo vrsto bolezni, ki so morda revmatizmu podobne, v resnici pa nimajo z njim nobene zveze.

Navadno ločimo sklepni in mišični revmatizem. Sklepni revmatizem je najbolj značilen. Nastopi akutno, kakor nalezljiva bolezen. Bolnik dobi vročino z mrzlico in navadno kašlja, ker vzporedno s sklepnimi bolečinami nastopi angina. Sklepi, zlasti kolena, zatečejo, so občutljivi, koža nad njimi je rdeča, zatečena in občutljiva za dotik. Bolnik se čuti res bolnega in slabega ter ostane v postelji, ker mu vsako gibanje povzroča hude bolečine, ki so navadno tako velike, da potrebuje zdravniško pomoč. Takega bolnika navadno pošljejo v bolnišnico, kjer bolezen stalno nadzorujejo, kar je zelo važno v primerih komplikacij, ki pri tej bolezni silno rade nastopijo.

Zlasti pri mlajših bolnikih se često pojavijo tudi težave s srcem, tako da so ameriški zdravniki mnenja, da je večina tako imenovanih srčnih napak revmatičnega izvora. Bacili, ki jih kri prenaša po telesu, poškodujejo srčne zaklopke, tako, da se na njihovih robovih naredijo majhne bradavičice, ki se po ozdravitvi brazgotinasto zarastejo. Take zaklopke potem ne opravljajo svoje naloge tako, kot so jo pred boleznijo. To stanje imenujemo srčno napako. Srce mora uporabljati tudi svoje rezervne sile, da ostane obtok krvi normalen.

Vročina ne kaže značilnosti kot pri nalezljivih boleznih, ima pa največkrat nepravilen potek. Bolnik se zelo poti in toži o bolečinah v sklepih. Najrajši natopi bolezen med 15 in 30 letom in traja en ali več tednov. Komplikacije, ki nastopijo kot posledica sklepnega revmatizma so: lahko revmatično vnetje rebrne mrene, vnetje srčne mišice, vnetje srčne mrene, vnetje ledvic, pri mlajših ples sv. Vida in včasi podkožne krvavitve. Poznamo tudi izredno težke primere z visoko vročino in revmatičnim vnetjem možgan, ki se često konča s smrtjo. Toda to so redki primeri, navadno bolezen ni nevarna in se konča z ozdravljenjem. Le v majhnem odstotku preide v kronično obolenje, posebno pri ženskah, ki se konča z deformacijami sklepov ali negibljivostjo.

Ta akutni sklepni revmatizem mnogokrat zamenjujejo s putiko (gihtom), ki pa je prebavilna bolezen in so njeni vzroki povsem različnega izvora. Tudi pri putiki natečejo sklepi in koža nad njimi, vendar pa nastopi navadno šele po 50 letu starosti in napade majhne sklepe. Putiko povzroča slabo izločanje sečne kisline, ki se namesto v seč v obliki majhnih kristalčkov izloča pod nežno membrano, ki pokriva sklepe od znotraj. Ti kristalčki dražijo in ovirajo gibanje, sklep zateče in boli.

Mnogi zamenjujejo z revmatizmom tudi išias, ki je vnetje glavnega živca, ki z živčnimi vlakni zalaga mišice na nogah. Tudi vnetja raznih drugih živcev, često pripisujejo revmatizmu, zlasti vnetja živcev medrebrnih mišic in obraznih mišic.

Revmatizmu podobne znake daje tudi vnetje sklepov, ki je posledica spolne bolezni kapavca. To vnetje napade navadno en sam večji sklep, skoraj vedno koleno, in zahteva povsem drugačno zdravljenje kot pa revmatično vnetje. Za revmatična vnetja je značilno, da zelo dobro reagirajo na preparate salicilne kisline, tako da njih učinek služi celo v diagnostične svrhe.

Kaj je prav za prav revmatično vnetje? O nastanku te bolezni imamo več teorij. Nemški znanstvenik Aschoff je z dolgotrajnimi mikroskopskimi raziskovanji v obolelem tkivu odkril majhne vozličke iz vezivnega tkiva, to so tako imenovani Aschoffovi revmatični vozlički, ki naj bi bili vzrok revmatičnim bolečinam. Aschoff je nastanek bolečin razložil takole: vozlički vsebujejo živčne končke, ki so se med boleznijo vrasli vanje. Pri slabem vremenu, prepihu ali prehladu, ko telo izgubi mnogo toplote in postane manj odporno, se ti vozlički napnejo in povečajo ter tako povzročijo revmatične bolečine.

Mnogo zanimivejša pa je druga teorija, ki postaja vedno bolj verjetna in jo potrjujejo statistike z vseh delov sveta. Po tej teoriji je revmatizem posebna reakcija našega telesa na razna kronična gnojenja. Nihče se ne zaveda, da nosi v sebi zaloge gnojnih bakterij, ki se ob vsakem zmanjšanju telesne odpornosti (po velikih naporih, prehladu, prepihih) razmnože, ker telo nima več prejšnje sile, da bi zadrževalo njihov razvoj. V takem primeru se človek slabo počuti; bolijo ga mišice in glava. Navadno pravimo, da ima nekoliko influenco. Gnojne bakterije, katere smo pravkar omenili, žive največkrat v gubah žrelnic (tonsil ali mandljev) ali pod vršički načetih zob, kjer tvorijo tako imenovane granulome, to je kronično vnetje zobnega vršička ali pa kronično vnetje žolčnega mehurja in podobno. Taka vnetja ne povzročajo posebnih tegob, ker so kronična in se je telo že navadilo nanje, dokler ne izbruhne revmatični napad. Po tej teoriji je ravmatično vnetje samo neke vrste obrambni način telesa proti gnojnim vnetjem in poizkus izmebiti se gnojnih klic, ki zastruplja telo. Bolniku s akutnim sklepnim revmatizmom skrbno pregledajo žrelnice, če so morda kronično vnete ter napravijo rentgenski pregled zob, če ima morda granulome, to je vnetja vršičkov (korenin). Pregledajo mu tudi ostale organe, če so morda kronično vneti, predvsem žolčni mehur. Z odstranitvijo (navadno kirurgično) takega kroničnega vnetja je že mnogokrat uspelo sijajno pomagati bolniku, ki mu vsi ostali načini zdravljenja niso pomagali. Kot vidite, lahko gnoit zob ali podobna malenkost telesu povzroči bolečine, ki jih po navadi imenujemo revmatizem.

Za zdravljenje revmatičnih obolenj so izvrstna sredstva preparati salicilne kisline. Ti lajšajo bolečine, povzročajo potenje, izločajo strupene snovi, zmanjšajo vročino ter vplivajo na revmatično vnetje kot tako. Pri obolenju se moramo skrbno čuvati ponovnih prehladov, na obolele sklepe dajemo tople obkladke in ko se je oteklina že znatno zmanjšala, poskusimo tudi z masiranjem ter svetlobnimi in toplotnimi kopelmi. Obenem pa moramo pregledati, če je kje v telesu kakšno kronično gnojno vnetje, ki ga je treba nemudoma odstraniti. Za kronično obolele osebe so zelo dobre blatne vroče kopeli, zdravljenje s spojinami joda, razna masiranja, predvsem pa skrbni splošni zdravniški pregled žrelnic, ustne dupline ter žolčnega mehurja.

Dr. F. Z.

GOSPODARSTVO

Ustanova UNRRA je prebivalstvu na Sardiniji, ki ga je močno prizadel nedavni orkan, razdelila živila, obleko in začasno opremo. Število brezdomcev znaša samo v mestu Elmas 1200 oseb.

Iz Porurja so v trimesečju, ki se je končalo 30. septembra, izvozili 2 milijona 500.000 ton premoga. Od preteklega junija se je število v Porurju zaposlenih rudarjev zvišalo od 248.000 na 251.000.

Dne 29. oktobra so otvorili direktno radiotelefonsko zvezo med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. Službo so vpostavili že leta 1943, bila pa je do zdaj omejena za uporabo vladnih krogov, tiska in ameriškega veleposlaništva v Moskvi.

IZ JUGOSLAVIJE

Jugoslovanski poročevalni urad poroča, da je vrhovno sodišče v Vojvodini obsodilo na smrt 9 madžarskih vojnih zločincev, med njimi generala Ferenca Szombathelya, ki je bil med madžadsko zasedbo nekaterih jugoslovanskih pokrajin načelnik madžarskega glavnega stana. Vseh 9 obsojencev so obtožili, da so odgovorni za pokolj v januarju leta 1942 v glavnem mestu Novem Sadu. Takrat so s silo nagnali 2000 oseb iz hiš in jih ustrelili. Devet obtožencev je bilo tudi odgovornih za druge težke zločine, ki jih je v Vojvodini med vojno zagrešila V. madžarska armada. Generala Szombathelya so obsodili na smrt z ustrelitvijo. Spoznali so ga tudi za odgovornega za ukaze pustošenja in pokolje prebivalcev na sovjetskem ozemlju meseca julija 1941 in umorov častnikov ter vojakov Rdeče armade. Nadalje so ga spoznali za krivega organiziranja obvezne delovne službe. Zaplenili bodo vso imovino obsojencev, ki imajo pravico vložiti prošnje za pomilostitev na predsedništvo jugoslovanske narodne skupščine.

Jugoslovansko brodovje za rečno plovbo je med vojno zelo trpelo. Število ladij se je zmanjšalo za 70 odstotkov. Takoj po osvoboditvi so pristojne rečne oblasti storile vse potrebno za dviganje teh ladij. Ustanovili so posebni odsek za dviganje ladij. Po zaslugi požrtvovalnega dela odseka so dvignili okoli 200 izmed 850 ladij, ki ležijo na dnu rek. Te ladje bodo velikega pomena za obnovo države.

Železniško omrežje Bosne in Hercegovine, ki je med vojno utrpelo veliko škodo, naglo popravljajo. Promet se ponovno normalno razvija, kar je pripisati požrtvovalnemu delu železničarjev in prebivalcev. Nove zgradbe in stalni mostovi nadomeščajo začasne zgradbe vzdolž železniške proge. Zdaj gradijo nad 400 velikih in manjših mostov, postaj, kurilnic in drugih poslopij.

TRST

Vernih duš dan

Enkrat na leto je dan, ko se vsak človek prav gotovo spomni vseh mrtvih. Z žalostjo v srcu se zatopi in pomisli na svoje drage, ki jih ni več, na svoje prijatelje in znance, ki jih je kruta usoda iztrgala iz povetnega življenja.

Na pokopališčih po vsem svetu gore lučke. Grobovi so okrašeni s cvetjem, a vendar...

...so grobovi brez svečk in brez cvetja, grobovi tistih, ki so izgubili življenja v bojih, tistih, ki so umrli zaradi tega, ker so hoteli lepše življenje. Njih ostanki ležijo Bog ve kje; njih kosti trohne po neznanih krajih in se izpreminjajo: «Prah si in v prah se povrneš...»

Trohne, a spomin nanje ostaja. Spomin, ki opozarja: «Nikar več vojn, nikar klanja. Mir ljudje, mir vsem!»

Tako se začenja november. Misli pa hitijo — kot pravi Simon Gregorčič — na »tisto tiho domovanje, kjer mnogi spe nevzdramno spanje, kjer kmalu, kmalu dom bo moj in tvoj«.

Pogrebna svečanost za žrtvami v rižarni

Na dvorišču rižarne pri Sv. Soboti, kjer so med nemško zasedbo bili zapori za politične jetnike, je bila včeraj na pobudo Slovensko-italijanske antifašistične ženske zveze pogrebna svečanost v spomin žrtev nacifašističnega nasilja.

Kljub dežju je k svečanosti prišlo veliko število sorodnikov, prijateljev in znancev žrtev. Župnik iz Skednja, ki je imel mašo, je pred svečanostjo imel kratek nagovor, nakar so govorile zastopnice žen.

Po svečanosti so položili na mesto, kjer je bil krematorij za sežiganje trupel, vence, prav tako so položili številne šopke na razna mesta, kjer so žrtve mučili.

Tiskovna konferenca polkovnika Bowmana

Tiskovni urad Zavezniške vojaške uprave je sporočil, da bo višji častnik za civilne zadeve polkovnik Alfred C. Bowman imel v torek ob 16. uri tiskovno konferenco na glavnem stanu Zavezniške vojaške uprave v Ljudskem domu.

O POMANJKANJU VODE

Pomanjkanje vode, ki se je pojavilo v teh dnevih v višjih legah našega mesta, je treba pripisati, kot poročajo zavezniške oblasti pomanjkanju električnega toka. Ravno zaradi tega pomanjkanja centrala v Randacciju ne more črpati vode z normalnim pritiskom.

Preprečen atentat S PROTITANKOVSKO MINO

V četrtek ponoči ob 0.40 uri je neki stanovalec hiše št. 126 na cesti Friuli slišal čuden ropot, zaradi katerega je obvestil policijo, ki je takoj prišla na kraj. Izvršila je preiskavo in našla pred kletjo hiše pod kupom kamenje veliko potitankovsko mino, nemškega izvora. Mina, ki je tehtala 10 kg, je imela 7 m dolg vžigalni trak; očividno so jo neznanci postavili na omenjeni prostor malo prej. Policija je obvestila čistilci min, ki so takoj odstranili nevarno razstrelivo. Čistilci so izjavili, da bi mina, ki so jo razstrelili včeraj dopoldne v nekem kraju blizu Trsta, gotovo uničila celo skupino hiš.

ZAVOJ NABOJEV NA STOPNICAH

V poslopju št. 11 v ulici Massimo d'Azeglio so na stopnicah med drugim in tretjim nadstropjem našli sumljiv zavoj. O zadevi so obvestili čistilce min, ki so ugotovili, da so v zavoju naboji za puško modela 91 in so jih odnesli na svoje poveljstvo. Zavoj je tehtal 7 kg.

V oktobru „decemberski" dnevi VERJETNOST ZVIŠANJA TEMPERATURE V NOVEMBRU

Med kratkim razgovorom je dr. Polli iz geofizičnega zavoda podal nekaj zanimivih pojasnil o nenadni spremembi temperature v zadnjih dneh. Dejal je, da so bili že slabši oktobri in da bo verjetno v novembru še lepo vreme.

Oktobrsko vreme so povzročili mrzli zračni tokovi, ki prihajajo iz severovzhoda. Zaradi tega je temperatura nenadoma padla in dosegla 26. oktobra 1.7 stopinj nad ničlo, kar je bilo najnižje v oktobru. V noči 27. oktobra so bili sledovi snega. To je redko kdaj v oktobru, a smo vendar še daleč od 1.8 stopinj pod ničlo, kot je to bilo v oktobru 1920 leta; v oktobru 1869, 1880 in 1905 pa so bili celo snežni nameti.

Povprečna temperatura je v preteklih dneh odgovarjala tisti, ki je običajno v prvi polovici decembra. Temperatura se bo v kratkem zvišala.

Križarka „Leander" PRIPLULA V TRST

V tržaško pristanišče je priplula britanska lahka križarka «Leander». Nadomestila bo ameriško lahko križarko «Fargo», ki bo v kratkem odplula.

PODALJŠANJE ROKA V NATEČAJU ZA UNIVERZITETNE STOLICE

Z odredbo Zavezniške vojaške uprave št. 259 so podaljšali rok za izbiro 3 kandidatov v natečaju za univerzitetne stolice, in sicer do 31. decembra tega leta. Prosilci so lahko poročeni ali samski.

NADOMESTITVE V KOMISIJI ZA ČIŠČENJE

Z upravnim odlokom Zavezniške vojaške uprave št. 44 sta za člana Komisije za čiščenje prve stopnje imenovana odv. Giuseppe Cosulich in dr. Valentino Millo, namesto odv. Eda Bude, odv. Giuseppa Agnelletta in prof. Vittoria Furlanija.

SMRT ČISTILCA MIN, KI GA JE PO NESREČI USTRELIL NJEGOV BRAT

Zaradi hude rane, ki jo je 22. septembra dobil pri strelu, ko je njegov brat civilni policist Luciano po nesreči sprožil svoj službeni samokres, je v bolnišnici umrl 27 letni čistilec min Carlo Bean, stanujoč v ulici Lamarmora 28. Pogreb bo danes ob 14.30 izpred poveljstva čistilcev min v ulici Giacinto Gallina.

JULIJSKA KRAJINA

Izplačilo nagrad osebam, ki so nudile pomoč zavezniškim ujetnikom

Zavezniška komisija nadaljuje s sprejemanjem prošenj na sedežu v Trstu v ulici Commerciale 72

TRST, 2. novembra. — Zavezniško polzvedovalno komisijo za izplačevanje nagrad osebam, ki so med vojno pomagale zavezniškim vojnim ujetnikom je po osvoboditvi Rima meseca junija 1944 ustanovila skupina zavezniških častnikov, ki so se že nekaj mesecev prej svobodno gibali po Rimu. Pričeli so razdeljevati nagrade ljudem, ki so jim preje pomagali. Iz tega se je rodila današnja organizacija, ki je prejela 82.000 prošenj iz vse Italije. 65.000 prošenj so že rešili.

Izmed 75.000 zavezniških vojnih ujetnikov v italijanskih ujetniških taboriščih v času premirja z Italijo septembra 1943, med katerimi so bili možje iz vseh delov britanskega kraljestva, Združenih držav, Francije, Grčije, Poljske in Belgije, je 30.000 uspelo, da so se rešili sami. Izmed njih so jih 18.000 po različno dolgem času svobode ponovno zajeli. Ostalih 12.000 je bodisi pomrlo, ali prešlo zavezniške črte na jugu, oziroma odšlo v Švico. To bi bilo brez pomoči neštetih družin, ki so jih skrivale, oblekle in hranile, nemogoče. Številni so preskrbeli vodnike in prevozna sredstva, kar je bilo zelo tvegano zanje in za njihove družine. Mnoge so ustrelili, stotine so trpele po ječah. Številni so prišli tudi v strašna nemška taborišča, nekateri se sploh niso vrnili, drugi so spet našli svoje domove porušene.

V kolikor je mogoče, bodo vsi ti ljudje dobili plačilo in «Listino o zaslugah».

Že same prošnje za tvarno pomoč so dosegle znesek nad 500.000 lir; v nekem drugem primeru so izplačali vdovi nekega človeka, ki je bil ubit neposredno zaradi tega, ker je pomagal vojnim ujetnikom, 937 tisoč lir.

Ta častni dolg financirata vladi Velike Britanije in Združenih držav, Italije. 65.000 prošenj so že rešili.

Danes je 20 častnikov omenjene komisije neprestano na poti in preučuje vložene prošnje. Komisija je trenotno v Julijski krajini in ima svoj sedež v ulici Commerciale št. 72. Predvideva, da bo rešila vse prošnje s tega področja do konca decembra. Vse prebivalce Julijske krajine opozarjamo, da je zadnji rok za vložitev prošenj do konca meseca novembra; vse kesneje vložene prošnje ne bodo mogli več upoštevati.

Opozorilo urednikom časopisov

Trst, 2. novembra

Obveščevalni urad Zavezniške vojaške uprave je izdal naslednje sporočilo:

«Zavezniška vojaška uprava za Julijsko krajino poroča, da so nekateri dnevniki in periodični listi na tem področju napovedali čas, kraj in datum za sestanke, demonstracije, zborovanja itd., preden so jih odobrili za to določeni uradi ali častniki Zavezniške vojaške uprave. To je dovedlo do zmede v javnosti in odgovorni uredniki vseh časopisov nosijo za ta poročila zakonito odgovornost.»

Popravek k ukazu O USTANAVLJANJU TRGOVSKIH DRUŽB

Trst, 2. novembra

Ukaz Zavezniške vojaške uprave št. 25 (7 b) prinaša nekaj popravkov k ukazu št. 7 glede načina ustanovitve trgovskih družb in društev.

Dovoljenje predsednika področja bo potrebno, razen v kolikor zadeva tuje interese, tudi v primeru, če državljani ali italijanska podjetja nabavijo nepremičnine, ali če so udeležena pri trgovskih podjetjih, ali če investirajo v te gotovino. Da bi ta posebna določila upoštevali, so izdana posebna navodila uradom za registracijo in notarjem. Zasebniki, ki bi se na kakršen koli način skušali izogniti zgoraj navedenim določilom, bodo odgovarjali po členu 650 kazenskega zakonika.

NATEČAJ ZA POVRATNIKE PRI FINANČNI UPRAVI

Trst, 2. novembra

Finančno ravnateljstvo sporoča: «Razpisali so natečaje za bojevnike iz vojne 1940-43 in osvobodilne vojne, za povratnike iz ujetništva ali deportacije. Prošnje s priloženimi dokumenti je treba predložiti ali poslati finančnemu ministrstvu ali finančni intendanci, najkesneje do 11-12-1946.

Pojasnila dobe interesenti na tukajšnji finančni intendanci — Kabinetni oddelek.

Povišanje cene dnevnikom

Odbor za cene je po preučitvi zahteve krajevnih dnevnikov dovolil povišanje cene dnevnikov od 4 lir na 5 lir, in sicer od 15. novembra dalje.

Manjše povišanje pokojnin

Z ukazom Zavezniške vojaške uprave so odredili povišanje 300 lir na mesec za invalidne, starostne in družinske pokojnine.

GORICA

Aretacija dveh vojakov zaradi napada na civilista

Uradno sporočajo, da so vojaške oblasti aretirale dva ameriška vojaka, ki sta obdolžena nadlegovanja in napada na nekega civilista v bližini Dobrova, 13 kilometrov severozahodno od Gorice. Oba vojaka bodo pridržali v zaporu, dokler ne bo končana preiskava in ne bo razprava.

Napad je bil v sredo nekaj pred polnočjo, potem ko so vojaki in civilisti prišli iz neke gostilne. Ranjenca, ki je poškodovan na glavi in kolku, so prepeljali na njegovo stanovanje; vojaški zdravnik mu je nudil pomoč. Njegovo stanje ni težko.

RADIO TRST I
263,2 m - 1140 kc

SLOVENSKI SPORED

Sobota, 2. novembra

18.45 kulturne aktualnosti; 19 igra: Žalostna pesem, izvajajo člani radijske igralske družine, nato Bachove skladbe; 19.45 pevski koncert barit. Dušana Pertota; 20 napoved časa, slov. vesti; 23.15 zadnje vesti v slovenščini.

Nedelja, 3. novembra

8 slov. vesti, koledar; 8.20 glasbeni program; 8.30 pestra jutranja glasba; 9 kmetijsko predavanje; 12.30 slovenske pesmi; 12.45 napoved časa, slov. vesti; 14.30 glasba po željah; 15 otroška ura: Mlada Breda, igra; 19 orkestralna glasba; 19.15 vesela ura: Skeči; 19.45 plesna glasba; 20 napoved časa, slov. vesti; 23.15 zadnje vesti

Ponedeljek, 4. novembra

8 slov. vesti, koledar; 8.20 slavni valčki; 11.30 nekaj slovenskega humorja; 11.45 reproducirana glasba; 12.15 tedenski politični pregled; 12.30 češkoslovaške pesmi; 12.45 napoved časa, slov. vesti.

ITALIJANSKI SPORED

Sobota, 2. novembra

17 Wagnerjeve skladbe; 17.45 novembrske volitve v Združenih državah; 17.55 koncert tržaškega kvarteta; 18.30 teden v svetu; 20.15 pianistka Cavallo; 21.5 «Vse to je končano», komedija v treh dejanjih; 23 zadnje vesti; 23.30 nočno zabavišče; 24 zaključek.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

MALI OGLASI

MODERNE RADIO APARATE zamenjamo za rabljene. Olajšave pri plačilu razlike. Radioassistenza. Verdi 3, tel. 45-05. 1831 M

Kdor oglašuje, ta napreduje

LOUIS WILTON 49.

Kilometrski kamen št. 27

Odpeljal se je z doma z gumami v najlepšem redu, še več, bilo so skoraj nove in zdaj si ni znal pojasniti, kako naj bi bila prazna. Na vsak način je treba zadevo takoj popraviti, ker se je nameraval vrniti v London, še preden bi se znočilo. Niti Perkins ga ne bi prepričal, da bi se peljal ponoči mimo usodnega kilometrskega kamna. Hotel pa se je tudi ustaviti pri «Veselem postiljonu» in naslednje jutro bi moral biti ob pravem času v uradu.

William se je prikazal pri kuhinjskih vratih, kot da bi predhodno dobil ukaz, naj pričaka gosta. Fielder mu je pomignil, naj pride bližje. Ravnatelj je prebil miren in udoben dan, ker mu gospa Hingleyeva, še vedno vsa iz sebe, ni dovolila, da bi se samo za trenotek odstranil od nje. Zdaj pa sta jo spremili dve sobarici v sobo, da bi se poskusila nekoliko odpočiti.

Fielder je z željo, da bi takoj popravil avtomobil, naletel na nekaj težkoč; ko pa je povedal, zakaj gre, je William dejal, da je pripravljen osebno poskrbeti za to zadevo.

William se je takoj spravil k delu; ker je delal počasi, kot je bila njegova navada, se je Fielder odločil, da je bolje, da naredi majhen sprehod, kot pa da ostane tu in se jezi. Ko se je čez nekaj časa vrnil s sklonjeno glavo in z rokami na hrbtu je videl, da oni še ni izmenjal kolesa.

Williama so poklicali v kuhinjo, kjer se je zadržal zelo dolgo. Tako je spet pretekla ura, preden je bilo kolo popravljeno. Bilo je vse v redu.

V istem trenotku je privozil po cesti, v smeri od črnega kilometrskega kamna, Duncanov avtomobil in William je bil tako zmeden, da je hitro vstal in si kar se da hitro osnažil prašno koleno. Videti je bilo, da ga je sram, ko so ga zasačili pri takšnem delu in zadnje vijake je moral Fielder pričvrstiti sam.

Iz avtomobila je stopil Perkins in se presenečen ustavil pred možakom.

— Upam, da niste ostali tu samo zato, da bi me čakali, gospod Fielder? — je vprašal z njemu nenavadno vljudnostjo: — zelo bi mi bilo žal, ker ni tisto, kar sem še želel z vami govoriti, tako važno in nujno, da ne bi mogel odložiti na jutri. Če vas torej posel kliče v mesto, pojdite, jaz vas ne bom zadrževal.

Možak se je zelo raveselil tega predloga in hitro je odgovoril z enako vljudnostjo:

— Ah, seveda, nujne posle moram odpraviti — je dejal. — V ostalem pa si lahko predstavljate, da bom moral po tej žalostni zgodbi dokaj časa delati sam, čeprav takoj nastavim novo tajnico. Saj veste koliko časa preteče, preden se novi nastavljenci seznanijo z delom in preden dobijo zadostno prakso... Razen tega nočem odpotovati prepozno: povem vam, da me ni sram pred bojaznijo, da bi moral ponoči peljati mimo one kritične točke. Morda se vam zdi smešno, toda jaz nisem nikoli veljal za pogumnega moža.

Ta iskrenost je višjemu nadzorniku ugajala in čutil je, da mora možaka potolažiti.

— Oh, — je dejal in pogledal na uro, — saj je šele četrt na osem in še zelo svetlo je; ne verjamem, da bi se zdaj, ob tej uri, peklenski črni kamen hotel šaliti, mislim, da greste lahko povsem mirno.

Kljub vzpodbujajočim besedam je mali gospod Fielder pobledel in ko je nekoliko minut pozneje spravil motor v pogon, je bil še bolj nervozen kot sicer. Počasi je zavozil iz parka na glavno cesto.

Alf Duncan, ki je sedel v nekem kotu terase, je s pogledom sledil avtomobilu, ki se je oddaljeval; potem je vzel iz žepa uro in videti je bilo, da šteje minute in sekunde, ki so se vrstile z monotono hitrostjo.

Šele ko je videl, da je izstopila iz starega gostilniškega poslopja senca in hitro ter brez šuma izginila med drevjem, je zapri pokrov ure in prisluhnil...

XLIII

Fieleder ni vozil s hitrostjo 20 milj, kakor je dejal višjemu nadzorniku, ampak povprečno 15 in ko je bil na znanem ovinku, je hitrost še bolj zmanjšal. Strašno se je bal črnega kilometrskega kamna in ko ga je v določeni razdalji zagledal pred seboj, je izgubil vso oblast nad seboj; avtomobil mu je začel plesati po cesti in če bi bila hitrost vozila nekoliko večja, bi se zadeva lahko zelo slabo končala.

Možak, ki je bil videti ves iz sebe in je imel povsem voščen izraz, si je opomogel in vozilo spet zapeljal na sredo ceste.

V tem trenotku pa se je zgodilo nekaj nepredvidenega...

Prednji kolesi sta nenadno zavili na levo, medtem ko je vozač izgubil oblast nad volanom: vozilo je zdrčalo s cestišča preko ostnega roba in se z velikim truščem ustavilo pri mogočnih smrekovih deblih....

Zaradi zmanjšane hitrosti ni bilo nikake večje škode, toda možak za volanom se je tako prestrašil, da je ostal dolgo časa nepremičen, kakor ohromel.

Končno je zbral vse svoje sile, odprl vratca in stopil iz avtomobila; dolgo časa je stal, ne da bi se premaknil. Čez nekaj časa je prišel ubogi gospod Fielder k sebi.